

Redovisning av uppdrag enligt regleringsbrev gällande återvändandearbetet.

Bosättningskontroller initierade mot bakgrund av underrättelser från Migrationsverket rörande personer som saknar uppehållstillstånd, men som är folkbokförda i Sverige.

1 Sammanfattning

Skatteverket har ökat antalet bosättningskontroller initierade mot bakgrund av underrättelser från Migrationsverket rörande personer som saknar uppehållstillstånd, men som är folkbokförda i Sverige.

Inom uppdraget fick vi en lista med underrättelser från Migrationsverket som bestod av cirka 34 000 personnummer på tredjelandsmedborgare som saknar ett giltigt uppehållstillstånd, men fortfarande är folkbokförda i Sverige. Skatteverket har påbörjat cirka 9 000 bosättningsutredningar och kommer slutföra listan från Migrationsverket under år 2023 och år 2024. Skatteverket kommer även löpande ta emot underrättelser om folkbokförda som saknar ett giltigt uppehållstillstånd och genomföra bosättningsutredningar på dem. Arbetet kommer bidra till en bättre och mer korrekt folkbokföring.

I dag saknas ett automatiskt systemstöd för att ta emot information om giltigt uppehållstillstånd mellan myndigheterna Migrationsverket, Polismyndigheten och Skatteverket. Informationen som är tillgänglig består av listor som inte kan hanteras på ett effektivt och strukturerat sätt.

En teknisk lösning för informationsutbyte måste därför utvecklas som gör det enkelt att dela uppgifter mellan myndigheterna. På så sätt får vi ett effektivt återvändandearbete och korrekt folkbokföringsregister. Polismyndigheten och Migrationsverket behöver utveckla sina system för att kunna lämna underrättelser eftersom vi nu har möjlighet att dela information tack vare en ny lag från maj 2023¹. Samtidigt behöver Skatteverket utveckla sina system så att underrättelserna från andra myndigheter om misstänkta folkbokföringsfel kan tas emot.

2 Bakgrund

Skatteverket har i regleringsbrevet för budgetår 2023, Fi2022/03445, fått i uppdrag att bidra till ett effektivare återvändandearbete. Tillsammans med Migrationsverket och Polisen ska Skatteverket kartlägga och analysera hur Skatteverkets information om individer som ska återvända kan bidra till en effektivare hantering hos de verkställande myndigheterna. Resultatet av denna analys har redovisats av Migrationsverket till Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

Inom ramen för ovanstående har Skatteverket dessutom fått i uppdrag att öka antalet bosättningskontroller initierade mot bakgrund av underrättelser från bland andra Migrationsverket och Polismyndigheten rörande personer som saknar uppehållstillstånd, men som är folkbokförda i Sverige. Resultatet av det hittills utförda arbetet i denna del, redovisas i denna rapport.

¹ Förordning om ändring i förordningen (2022:701) om särskild kontroll av vissa utlänningsar<https://svenskfattningssamling.se/sites/default/files/sfs/2023-03/SFS2023-159.pdf>

3 Gällande rätt

En person anses inte längre bosatt i Sverige om hen kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila i utlandet under minst ett år eller regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både i Sverige och i utlandet och med hänsyn till samtliga omständigheter har sin egentliga hemvist i utlandet. Detta enligt 20 § första folkbokföringslagen 1991:481 (FOL).

Vid bedömningen av om en person inte längre är bosatt i Sverige ska det särskilt beaktas om en utlänning som måste ha uppehållstillstånd för att få vistas i landet saknar ett sådant tillstånd (20 § tredje stycket FOL).

Avsaknad av ett erforderligt uppehållstillstånd kan utgöra en omständighet som kan ligga till grund för avregistrering från folkbokföringen. En person som är folkbokförd och har haft uppehållstillstånd, men numera saknar det, har dock rätt att vara fortsatt folkbokförd i Sverige om hen fortfarande har sin bosättning här.

Det innebär att en person som saknar uppehållstillstånd inte med automatik kan avregistreras från folkbokföringen. En bedömning måste ske med beaktande av övriga omständigheter i det enskilda fallet. Det kan i många fall finnas omständigheter som gör att en person som inte längre har uppehållstillstånd ändå kan anses bosatt i landet (Prop. 2012/13:120 sid 155).

4 Metod för genomförande

Migrationsverket har underrättelseskyldighet enligt utlänningsförordningen, vilket innebär att de ska underrätta Skatteverket om personer vars uppehållstillstånd har löpt ut och inte ansökt om förlängning inom tre månader, men är fortsatt folkbokförda. I det här uppdraget har det skett en manuell bearbetning av båda myndigheterna som resulterade i att Skatteverket erhöll en sammanställning bestående av 34 355 personnummer.

Ett första uttag för utredning gjordes på 9 471 personnummer. Uttaget bestod av personer som vi fått signal på att de troligen är utresta från Sverige, de som hade fått uppehållstillstånd för att studera (studenter) samt de som hade en familjrelation med någon av dessa.

Personer som är utresta, antingen självmant eller med hjälp av Polisen, är en naturlig kategori att fokusera på. Om en individ redan befinner sig utanför Sverige, så är det i sig en indikation på att bosättningen i Sverige kan ha upphört och att folkbokföringen därför inte stämmer.

Utländska studenter är en välkänd kategori inom folkbokföringen med ganska så homogent beteende. De flyttar till Sverige för att studera under en på förhand bestämd tid. Efter att de har avslutat sina studier flyttar de från Sverige, men anmäler inte flyttning och blir på så sätt en del av övertäckningsfelet.

De har oftast stor digital mognad och går att kontakta under bosättningsutredningarna. De medverkar oftast till att rätta folkbokföringsfelet och blir då avregistrerade som utvandrare. Det är ärenden med hög träffsäkerhet, som resulterar i många avregistreringar.

Skatteverkets uppfattning är att det i dessa utredningar är tillräckligt med en mer summarisk utredning som innebär att söka kontakt med den enskilda personen. Kan inte personen nå så anses utredningen tillräcklig. Tiden från uppstart till avslut blir dock utsträckt kalendermässigt utifrån att en majoritet av ärenden behöver kommuniceras genom kungörelsedelgivning.

Det finns anledning att anta att andelen som fortsatt befinner sig i landet troligtvis är större i den resterande delen av det underlag som vi erhållit från Migrationsverket. Då dessa sett ur ett strikt folkbokföringsperspektiv inte är felaktigt folkbokförda, har vi valt att inleda arbetet med att utreda den del av populationen där risken för folkbokföringsfel bedöms som störst. Det är dock viktigt att utreda samtliga, eftersom uppdaterade bosättningsuppgifter för alla dessa personer kan vara till hjälp för de verkställande myndigheterna.

5 Resultat

Skatteverket har ökat antalet bosättningskontroller initierade mot bakgrund av underrättelser från Migrationsverket rörande personer som saknar uppehållstillstånd, men är folkbokförda i Sverige. Resultatet har varit gott och övertäckningsfelet har minskat, det vill säga antalet personer som är folkbokförda trots att de inte borde vara det har minskat.

Resultatet tom 31 augusti år 2023 är 9 244 påbörjade bosättningsutredningar och av dessa är 4 077 personer avregistrerade. Vi har 939 ärenden som kommer att avslutas (är kommunicerade genom kungörelse) inom den närmaste månaden. Återstående material av de cirka 34 000 personer kommer att hanteras i år och nästa år.

6 Skatteverkets fortsatta hantering

Skatteverket kommer fortsätta göra utredningar och göra klart listan vi fått från Migrationsverket. Vi ska även säkerställa att vi får löpande information om folkbokförda som saknar ett giltigt uppehållstillstånd så att vi kan fortsätta rätta eventuella folkbokföringsfel. Skatteverket fortsätter samverka med Migrationsverket och Polismyndigheten för att förbättra arbetet med återvändandet.

I dag saknas ett automatiskt systemstöd för att ta emot information mellan Migrationsverket, Polismyndigheten och Skatteverket. Den information som inkommer är listor som inte kan hanteras på ett effektivt och strukturerat sätt. En fortsatt dialog och informationsutbyte måste fortsätta mellan oss myndigheter och tekniska lösningar måste också utvecklas.

Skatteverket har påbörjat utvecklingen av handlägningsstöd och stöd för att hantera information via tekniska system gällande underrättelser om felaktig folkbokföring som lämnas av andra myndigheter.